

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/334/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6416207737
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6416207737.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcu: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, proti žalovaným: 1/ Y. Y., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom V. E. XXX/XX, XXX XX Q. a 2/ O. Y., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom V. E. XXX/XX, XXX XX Q., v konaní o zaplatenie 1 176,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 20Csp/27/2016 - 109 zo dňa 28. júna 2018, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi **n e p r i z n á v a**.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu, ktorou sa žalobca domáhal od žalovaných 1/ a 2/ zaplatenia spoločne a nerozdielne sumy 1 176,- Eur titulom náhrady škody spolu so zákonným úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy od 27. 10. 2011 do zaplatenia, zamietol (I. výrok) a nepriznal žalovaným 1/ a 2/ voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania (II. výrok).

2. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie a obsahu spisu súd prvej inštancie vyvodil, že žalobca uzatvoril so žalovanými zmluvu o úvere dňa 26. 05. 2011, ktorá spadá pod režim spotrebiteľského práva, t.j. ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Žalobca si však svoj nárok v konaní uplatňoval titulom náhrady škody spôsobenej mu trestným činom súvisiacim s úverovou zmluvou. Trestným rozkazom Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 2T/174/2012 zo dňa 14. 08. 2012, právoplatným voči žalovanému 1/ dňa 05. 09. 2012 a voči žalovanej 2/ dňa 20. 09. 2012, boli žalovaní 1/ a 2/ uznaní vinnými zo spáchania prečinu úverového podvodu podľa ust. § 222 ods. 1 Trestného zákona v spolupáchateľstve práve v súvislosti s vyššie uvedenou úverovou zmluvou, ktorú uzavrel žalovaný 1/ so žalobcom (veriteľom) z dôvodu, že žalovaná 2/ po spoločnej dohode so žalovaným 1/ ako svojim manželom podpísala v jeho mene žiadosť o poskytnutie úveru od spoločnosti žalobcu a do žiadosti o poskytnutie úveru uviedla nepravdivé údaje o mesačných výdavkoch, keď neoznámila splátky úveru v inej nebankovej spoločnosti, náklady na stravu, ošatenie a tiež exekučné konania vedené proti žalovanému 1/, následne žalovaný 1/ podpísal dňa 26. 05. 2011 zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX, na základe ktorej prevzali finančné prostriedky vo výške 600,- Eur, ale úver nesplácali a podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku trestný súd odkázal žalobcu ako poškodeného s jeho nárokom na náhradu škody na občianske súdne konanie.

3. Žalovaní 1/ a 2/ na pojednávaní konanom dňa 28. 06. 2018 vzniesli námietku premlčania práva žalobcu na náhradu škody.

4. Súd prvej inštancie sa preto zaoberal otázkou premlčania práva na náhradu škody v zmysle § 100 ods. 1 a 2 a § 106 Občianskeho zákonníka. Vyhodnotil, že subjektívna premlčacia doba začala žalobcovi plynúť najneskôr odo dňa právoplatnosti trestného rozkazu vo vzťahu k žalovanej 2/, t.j. 20. 09. 2012, pretože najneskoršie týmto dňom žalobca nadobudol definitívnu a jednoznačnú vedomosť o tom, že mu konaním žalovaných vznikla v súvislosti s úverovou zmluvou zo dňa 26. 05. 2011 škoda vo výške 1 176,- Eur (o výške škody pritom vedel už vtedy, keď podával trestné oznámenie) a že za túto zodpovedajú žalovaní. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/82/2009 z 28. 05. 2010 (publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí súdov SR pod č. 16/2014) hovoriace o tom, že poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka), v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti.

5. Subjektívna dvojročná premlčacia doba tak uplynula podľa súdu prvej inštancie dňa 21. 09. 2014. Žalobca podal žalobu na súd až dňa 24. 08. 2016, čiže po uplynutí premlčacej doby. Nakoľko uplynula subjektívna premlčacia doba, nie je právne významné zaoberať sa plynutím objektívnej trojročnej premlčacej doby. Súd prvej inštancie mal teda za to, že uplatnené právo na náhradu škody je premlčané a z dôvodu premlčania hlavného záväzku je premlčané aj akcesorické právo na zaplatenie úroku z omeškania. Preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

6. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej len „C. s. p.“), nakoľko žalovaní 1/ a 2/ mali síce plný úspech v spore, náhradu trov konania však nežiadali.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Rozhodnutie súdu prvej inštancie označil za nesprávne z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a písm. h) C. s. p., t.j. z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobca namietal, že práva uplatneného žalobou sa domáha titulom náhrady škody, nakoľko s týmto nárokom bol odkázaný právoplatným trestným rozkazom Okresného súdu Okresného súdu Žiar nad Hronom sp. zn. 2T/174/2012 zo dňa 14. 08. 2012 na občianske súdne konanie. Mal za to, že nárok na náhradu škody nie je premlčaný s poukazom na ustanovenia § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kde subjektívna vedomosť poškodeného nie je dôležitá, podstatný je dátum vzniku škody. Podľa žalobcu sa právo na náhradu škody premlčuje až v desaťročnej premlčacej dobe jednak z dôvodu, že škoda mu žalovanými bola spôsobená úmyselne, nakoľko boli uznaní vinnými z úmyselného trestného činu a jednak z dôvodu, že mu škoda bola priznaná právoplatným trestným rozkazom - rozhodnutím súdu.

8. Podporne žalobca argumentoval tým, že škoda narastala o úroky z omeškania v dôsledku ignorovania výziev žalobcu na úhradu dlžnej sumy zo strany žalovaných, preto nemožno súhlasiť s tvrdením, že žalobca sa dozvedel o výške spôsobenej škody z trestného rozkazu.

9. Ďalej žalobca poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 44/2008 zo dňa 28. 04. 2008, podľa ktorého „Dátum právoplatnosti rozhodnutia je závislý od procesných okolností, ktoré nastali v priebehu konania a s vedomosťou poškodeného o škode a škodcovi priamo nesúvisí.“ Žalobca mal za to, že aj keď až právoplatným rozhodnutím v trestnom konaní bolo rozhodnuté o vine žalovaných, neplatí automaticky, že týmto dátumom sa žalobca ako poškodený dozvedel o tom, že škoda vznikla a najmä v akom rozsahu vznikla. Konanie žalobcu, ktorým sa snažil mimosúdne motivovať škodcov (žalovaných), aby škodu nahradil dobrovoľne, nie je vhodné sankcionovať poukázaním na zásadu „vigilantibus iura scripta sunt“.

10. Napokon s poukazom na § 1 ods. 1 a § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka mal žalobca za to, že priznanie ochrany žalovaným ako spotrebiteľom by bolo vzhľadom na uplatnenie práva na náhradu

škody neprimerané a aplikácia inej ako desaťročnej premlčacej doby by nerešpektovala nedotknuteľnosť vlastníctva žalobcu.

11. Žalobca preto navrhol, aby s poukazom na § 390 Civilného sporového poriadku odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe vyhovel.

12. Žalovaní 1/ a 2/ sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrili.

13. Krajský súd ako funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalobcu podľa § 34 C. s. p. preskúmal vec v rozsahu odvolania podľa § 379 C. s. p., z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 C. s. p. a mimo nich v zmysle § 380 ods. 2 C. s. p. v rozsahu väd týkajúcich sa procesných podmienok, ktoré vady nezistil, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C. s. p. z dôvodu, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie a prejednanie veci na odvolacom pojednávaní nevyžadoval dôležitý verejný záujem. Odvolací súd po prejednaní veci dospel k názoru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné, I. výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie vo veci samej je vecne správny a je potrebné ho podľa § 387 ods. 1, 2 C. s. p. potvrdiť. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožňuje s odôvodnením I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie a na toto poukazuje. Odvolací súd na zdôraznenie vecnej správnosti I. výroku napadnutého rozsudku, reagujúc na odvolacie dôvody žalobcu udáva, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam a vec správne právne posúdil.

14. V prvom rade odvolací súd uvádza, že vzhľadom na odôvodnenie odvolania žalobcu konkrétnymi okolnosťami odvolací súd vzhliadol len odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) C. s. p. Žalobca odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b) a d) C. s. p. v odvolaní nijako nevymedzil konkrétnymi okolnosťami, v ktorých majú spočívať, neuviedol, v čom mal spočívať nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie porušujúci jeho právo na spravodlivý proces, ani akú inú vadu malo konanie pred súdom prvej inštancie, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Preto odvolací súd nepovažuje tieto odvolacie dôvody za dané. Žalobca tým, že v lehote na podanie odvolania nekonkretizoval odvolacie dôvody, vlastne neuviedol tieto odvolacie dôvody. Rovnaký názor zastávajú aj autori Veľkého komentára k Civilnému sporovému poriadku: „Odvolanie musí byť niektorou (prípadne viacerými) z uvedených väd odôvodnené (§ 363), čo znamená, že nestačí formálne citovať v zákone uvedený dôvod, ale je potrebné ho identifikovať, t.j. v akom konkrétnom pochybení (vade, skutočnosti) odvolateľ vidí naplnenie odvolacieho dôvodu.“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, strana 1237).

11. K samotným odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) C. s. p. odvolací súd uvádza nasledovné:

15. Vzhľadom na to, že žalobca si v spore uplatnil právo na náhradu škody, nie právo zo zmluvy o úvere, nie je pre posúdenie námietky premlčania vznesenej žalovanými právne významné, či títo mali postavenie spotrebiteľov. Na základe námietky premlčania súd prvej inštancie aplikoval právnu úpravu premlčania práva na náhradu škody, na ktorú sa odvoláva aj žalobca, podľa neho sú však relevantné iné ustanovenia z tejto právnej úpravy, ako podľa súdu prvej inštancie.

16. Keďže v danom prípade žalovaní ako dlžníci námietku premlčania podľa § 100 ods. 1 veta druhá Občianskeho zákonníka vzniesli, súd prvej inštancie správne postupoval, keď na premlčanie prihladol. Žalobca už podaním trestného oznámenia mal vedomosť o tom, že mu škoda vznikla a kto za ňu zodpovedá. Trestné oznámenie muselo byť v trestnej veci podané, pretože inak by trestný súd nemohol odkázať žalobcu ako poškodeného s jeho nárokom na náhradu škody na občianskeho súdne konanie (§ 46 ods. 3 v spojení s § 287 ods. 1 veta prvá a § 288 Trestného poriadku v platnom znení). Odhladnuc od uvedeného súc viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, odvolací súd uvádza, že aj keby sa žalobca ako poškodený o škodu a o tom, kto za ňu zodpovedá bol dozvedel až doručením trestného rozkazu, ktoré muselo predchádzať, resp. nastať najneskôr dňom jeho právoplatnosti, subjektívna dvojročná premlčacia doba ohľadne práva na náhradu škody začala v zmysle § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka najneskôr plynúť odo dňa 20. 09. 2012 a uplynula dňa 20. 09. 2014. Rozhodnutie NS SR, na ktoré poukazuje žalobca, nehovorí o tom, že poškodený nemohol získať vedomosť o škode a tom, kto za ňu zodpovedá pred právoplatnosťou trestného rozkazu, hovorí len o

tom, že právoplatnosť rozhodnutia súdu závisí od procesných okolností a s vedomosťou poškodeného o škode a o zodpovednom subjekte priamo nesúvisí. Žalobca neúplne upriamuje pozornosť na ust. § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka argumentujúc, že právo na náhradu škody sa premlčí pri škode spôsobenej úmyselným trestným činom za desať rokov od udalosti, z ktorej vznikla škoda, t.j. za desať rokov od uzavretia zmluvy o úvere dňa 26. 05. 2011. Ustanovenie § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž upravuje objektívnu premlčaciu dobu ohľadne práva na náhradu škody, v rámci ktorej však môže uplynúť subjektívna premlčacia doba. Vyplýva to zo slovného spojenia: „Najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí...“, z čoho logicky možno vyvodíť, že sa môže premlčať aj skôr, a to práve v subjektívnej premlčacej dobe. Výklad podaný žalobcom je podaný bez vzájomnej súvislosti ust. § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka s ustanovením § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ust. § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka nehovorí o tom, že pri škode spôsobenej úmyselne sa ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka neaplikuje. Ustanovenie § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka len stanovuje rozdielnu dĺžku objektívnej premlčacej doby pri škode v závislosti od toho, či ide o škodu spôsobenú úmyselne alebo nie, s výnimkou škody na zdraví, kde objektívna premlčacia doba stanovená nie je. Pri škode spôsobenej úmyselne je objektívna premlčacia doba teda desaťročná a pri škode spôsobenej neúmyselne len trojročná. Osobitná subjektívna a objektívna premlčacia doba je stanovená len pri niektorom trestnom čine korupcie, čo nie je tento prípad.

17. Taktiež odkaz žalobcu v odvolaní na § 110 Občianskeho zákonníka je nenáležitý, pretože nárok na náhradu škody ohľadne jeho výšky by bol (ak by nebol premlčaný a žalovaní neboli vzniesli námietku premlčania) prípadne judikovaný až rozhodnutím súdu v civilnom konaní, ktorý je viazaný predpokladmi zodpovednosti za škodu zistenými trestným súdom. Trestný súd totiž v predmetnom trestnom rozkaze nejudikoval (nepriзнаl) nárok na náhradu škody, iba s ním odkázal žalobcu na občianskoprávne konanie. Ak by škodu judikoval, jednalo by sa o prekážku právoplatne rozhodnutej veci, ktorá by bránila súdu vec prejednať v civilnom konaní.

18. Pokiaľ žalobca v odvolaní argumentuje narastaním škody o úrok z omeškania a z toho vyvodzuje, že sa stále dozvedal o novej škode, táto argumentácia neobstojí z dôvodu, že právo na úrok z omeškania nie je právom na náhradu škody, ale osobitným, aj keď akcesorickým právom daným zákonom ako sankcia za to, že dlžník nezaplatil veriteľovi pohľadávku v tomto prípade titulom práva na náhradu škody včas. Výška škody sa teda nemení v závislosti od narastania úroku z omeškania.

19. Nenáležitá je aj argumentácia žalobcu ohľadne nedotknuteľnosti jeho vlastníctva už len preto, že právo na náhradu škody je majetkovým, nie vlastníckym právom v rámci ich ponímania podľa Občianskeho zákonníka.

20. Súd prvej inštancie rozhodol v rozsudku o nároku žalovaných 1/ a 2/ na náhradu trov konania podľa pomeru ich úspechu vo veci (§ 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 C. s. p.). Vzhľadom na plný úspech žalovaných je aj II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nepriznaní im náhrady trov prvoinštančného konania vecne správny, nakoľko im žiadne trovy zo spisu nevyplývajú, a preto ho odvolací súd v zmysle § 387 ods. 1 C. s. p. taktiež potvrdil.

21. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 C. s. p. Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku by bola vznikla žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu plného úspechu žalovaných v odvolacom konaní. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania však žalovaným odvolací súd nepriznal taktiež z dôvodu, že im v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

22. Rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C. s. p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C. s. p.).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) C. s. p. (§ 421 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 C. s. p. nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 C. s. p.); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C. s. p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C. s. p.).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C. s. p.); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C. s. p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C. s. p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C. s. p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C. s. p.).